

ГРАЃАНСКИ БУЏЕТ НА ОПШТИНА БОСИЛОВО ЗА 2025 ГОДИНА

СОДРЖИНА

Зошто граѓански буџет? _____	2
КОИ СЕ НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА ОПШТИНАТА? _____	3
ШТО Е ОПШТИНСКИ БУЏЕТ И ОД ШТО СЕ СОСТОИ? _____	3
КОИ СЕ БУЏЕТСКИТЕ АКТИВНОСТИ КОИ ГИ РЕАЛИЗИРА НАШАТА ОПШТИНА? _	4
КАКО ОПШТИНАТА ГИ ПРИБИРА ОПШТИНСКИТЕ ПРИХОДИ? _____	5
КОИ СЕ КЛУЧНИТЕ ИЗВОРИ НА ОПШТИНСКИТЕ ПРИХОДИ? _____	6
КОЛКУ ДАНОЧНИ ПРИХОДИ ПЛАНИРА ДА СОБЕРЕ ОПШТИНАТА? _____	7
ДАНОЦИТЕ НА ИМОТ - ВАЖЕН СОПСТВЕН ОПШТИНСКИ ПРИХОД _____	9
НЕДАНОЧНИ ПРИХОДИ _____	10
КОЈА Е УЛОГАТА НА ТРАНСФЕРИТЕ ОД ЦЕНТРАЛНАТА ВЛАСТ -ДОТАЦИИТЕ? _____	11
КАДЕ И КАКО СЕ ТРОШАТ ОПШТИНСКИТЕ ПАРИ? _____	12
КОЛКУ ПЛАНИРА ДА ПОТРОШИ ОПШТИНАТА ЗА СЕКОЈА ОДДЕЛНА НАДЛЕЖНОСТ/ПРОГРАМА - УСЛУГА ЗА ГРАЃАНИТЕ ? _____	13
ПРИХОДИ И РАСХОДИ НА ОПШТИНАТА ПО ГЛАВА НА ЖИТЕЛ _____	17
КАКО СЕ РЕАЛИЗИРА ОПШТИНСКИОТ БУЏЕТ? _____	18
КЛУЧНИ БУЏЕТСКИ ДОКУМЕНТИ - како можат граѓаните да ја следат реализацијата на општинскиот буџет ? _____	20

ЗОШТО ГРАЃАНСКИ БУЏЕТ?

- ✓ Информирање на граѓаните за тоа како се собираат општинските приходи и како се трошат општинските средства.
- ✓ Едукација на граѓаните за клучните термини, принципи и начела поврзани со општинскиот буџет и локалните финансии.
- ✓ Зголемување на свесноста на граѓаните за нивната улога во буџетскиот процес на локално ниво.
- ✓ Поттикнување на поголема активност и учество на граѓаните во процесите на планирање и реализација на општинскиот буџет.
- ✓ Запознавање на граѓаните со донесениот БУЏЕТ ЗА 2025 год. и неговите основни карактеристики - структура – кои се и колкави се општинските приходи и каде општината планира да ги потроши јавните ресурси.

КОИ СЕ НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА ОПШТИНАТА?

- Урбанистичко (урбано и рурално) планирање
- Заштита на животната средина и природата
- Локален економски развој
- Комунални дејности
- Култура
- Спорт и рекреација
- Социјална заштита и заштита на децата
- Образование
- Здравствена заштита
- Заштита и спасување
- Противпожарна заштита
- Надзор над вршењето на работи од нејзина надлежност
- Други надлежности определени со закон.

ШТО Е ОПШТИНСКИ БУЏЕТ И ОД ШТО СЕ СОСТОИ?

Буџетот на единицата на локалната самоуправа претставува годишен план на приходи, други приливи и одобрени средства и ги вклучува основниот буџет, буџетот на дотации, буџетот на донации, буџетот на заеми и буџетот на самофинансирачки активности. Буџетот на локалната самоуправа ги демонстрира вредностите и приоритетите на локалната самоуправа. Буџетирањето и техниките на финансиското планирање се клучни елементи во одржувањето на фискалниот интегритет на локалната самоуправа.

Приходи

- Даночни приходи
- Неданочни приходи
- Капитални приходи
- Трансфери и донации
- Задолжување во земјата
- Задолжување во странство

Расходи

- Плати и надоместоци
- Резерви и недефинирани расходи
 - Стоки и услуги
 - Камати
- Субвенции и трансфери
- Социјални бенефиции
 - Капитални расходи
 - Отплата на главнина

КОИ СЕ БУЏЕТСКИТЕ АКТИВНОСТИ КОИ ГИ РЕАЛИЗИРА НАШАТА ОПШТИНА?

Општина Босилово со цел подготовка на буџет согласно потребите и приоритетите на граѓаните презема повеќе активности:

- Организирање на политика на отворена општина и отворени денови “Отворен ден за идеи” во кои секој од граѓаните ќе може да ја посети општината и со општинската администрација, членовите на советот на општината и Градоначалникот ќе може да ги сподели своите идеи, мислења и предлог проекти кои би можеле да бидат дел од идната програма за работа на општината и буџетот на општината.
- Отворен линк за доставување предлози од страна на граѓаните за креирање на буџетот на општината за 2025 година објавен на веб страната на општината и социјалните мрежи.
- Дополнително општинската администрација заедно со Градоначалникот органира и посети на населените места и остварува средби со граѓаните и бизнисите со цел прибирање на информации за предизвиците со кои се соочуваат и потенцијалните проекти кои би можеле да бидат дел од буџетот на општината.

КАКО ОПШТИНАТА ГИ ПРИБИРА ОПШТИНСКИТЕ ПРИХОДИ?

Ефикасното обезбедување и собирање на општинските приходи се основа за обезбедувањето на потребните јавни добра и услуги на граѓаните на општината. Оттука во продолжение се претставени (нивната висина, процент на учество) основниот буџет на општината и дополнителните главни “потоци” на приливи во општинскиот буџет – сопствени приходи, дотации – централна власт, донации, задолжување итн.

БУЏЕТ НА ОПШТИНИТЕ е годишен план на приходи, други приливи и одобрени средства и ги вклучува основниот буџет, буџетот на дотации, буџетот на донации, буџетот на заеми и буџетот на самофинансирачки активности. Додека ОСНОВЕН БУЏЕТ на општината е годишен план на приходи, други приливи и одобрени средства со буџетот за финансирање на основните надлежности на општината. ДОТАЦИЈА претставува трансфер од Буџетот на Република Северна Македонија и буџетите на фондовите до буџетот на општината. Донација се строго наменски средства од донатори врз основа на склучен договор. Самофинансирачки активности се годишни приходи на буџетските корисници кои се дополнителни на нивните основни законски активности.

Табела 1. Приходи на општината (во денари и структура во %)

Приходна сметка	Износ	Структура на приходи %
Основен буџет на општините	125938819	49
Донации	7310000	3
Кредити	0	0
Самофинансирачки активности	4478000	2
Дотации	117661706	46
Вкупни приходи	255388525	100

Графикон 1. Структура на општинските приходи по видови сметки (во %)

КОИ СЕ КЛУЧНИТЕ ИЗВОРИ НА ОПШТИНСКИТЕ ПРИХОДИ?

ОПШТИНСКИТЕ ПРИХОДИТЕ во буџетот се даноците и други задолжителни плаќања, кои се утврдени со закон, приливите што произлегува од сопственост на средства (камата, дивиденда, закупнина и слично), надомест за дадени добра или услуги, подароци, донации, спонзорства, субвенции и трансфери. Од посебна важност се СОПСТВЕНИ ИЗВОРИ НА ПРИХОДИ на општината кои вклучуваат локални даноци, локални такси и локални надоместоци, приходи од сопственост на општината, самопридонес, парични казни, донации и други приходи утврдени со закон.

Во продолжение се прикажани клучните извори на приходи кои општината планира да ги обезбеди во 2025 година. Највисок износ на приходи ќе се обезбедат од Трансфери и донации во износ од 12.872.706 денари, додека исто така соодветен износ на приходи ќе се обезбедат и од Даночни приходи во износ од 26.900.000 денари. Во структурата на клучните приходи најголемо учество заземаат Трансферите и донациите кои учествуваат со 73%, додека даночните приходи учествуваат со 16%, неданочните приходи со 5%, а капиталните приходи со 6%.

Табела 2. Клучни приходи на општината согласно економската класификација (износ во денари и структура во %)

Видови на приход	Износ	Учество во вкупните приходи %
Даночни приходи	26900000	16
Неданочни приходи	8397000	5
Капитални приходи	9713568	6
Трансфери и донации	122872706	73
Домашно задолжување	0	0
Вкупно	167883274	100

Графикон 2. Структура на приходи на општина според економската класификација (во %)

КОЛКУ ДАНОЧНИ ПРИХОДИ ПЛАНИРА ДА СОБЕРЕ ОПШТИНАТА?

Даночните приходи се основен и најзначаен дел од сопствените приходи на општината, оттука во продолжение Ви претставуваме колкави износи на даночни приходи планира да собере општината во следната година. Исто така е претставена структурата која покажува кои даночни приходи е планирано да имаат најголем удел во општинските приходи.

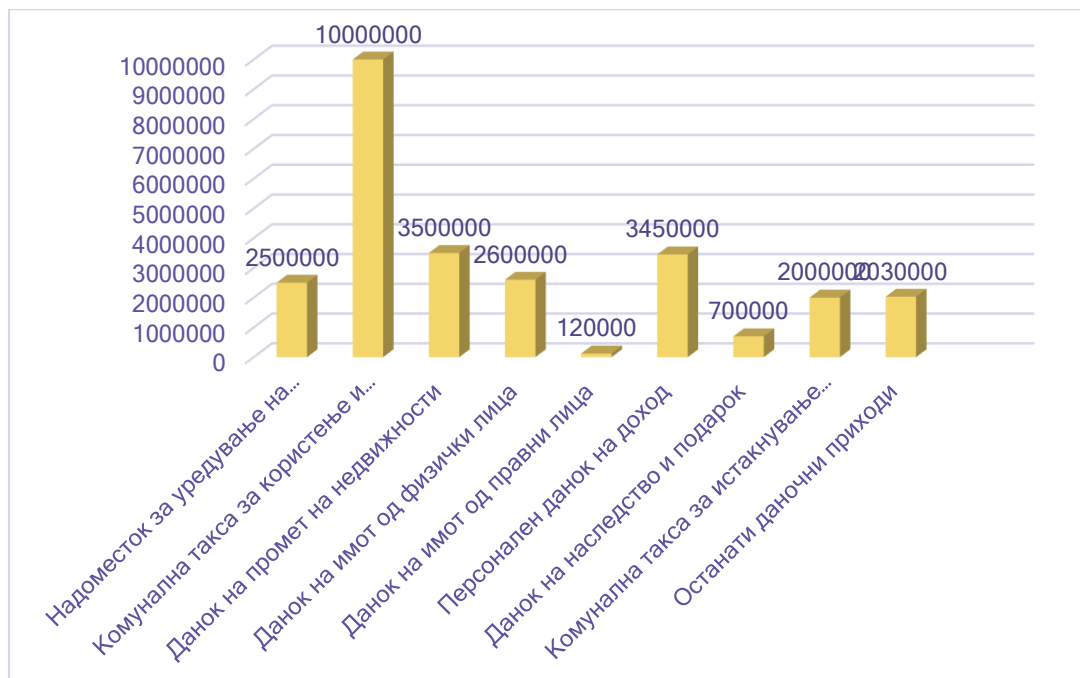
Табела 3. Клучни даночни приходи на општината (износ во денари и структура во %)

Видови даночни приходи	Износ	Учество во даночните приходи %
Надоместок за уредување на градежно земјиште	2500000	9
Комунална такса за користење и одржување на јавно осветление	10000000	37
Данок на промет на недвижности	3500000	13
Данок на имот од физички лица	2600000	10
Данок на имот од правни лица	120000	0
Персонален данок на доход	3450000	13
Данок на наследство и подарок	700000	3

Комунална такса за истакнување на фирма, назив на деловна просторија	2000000	7
Останати даночни приходи	2030000	8
Вкупно	26900000	100

Најмногу **даночни приходи** општината планира да обезбеди од Комунална такса за користење и одржување на јавно осветлување во износ од 10.000.000 денари, потоа од данок на промет на недвижности во износ од 3.500.000 денари, приходи од данок на имот од физички лица во износ од 2.600.000 денари, комунална такса за истакнување на фирма износ од 2.000.000 денари, назив на деловна просторија а додека најмало учество во даночните приходи зафаќаат данокот од имот од правни лица во износ од 120.000 ден.

Графикон 3. Даночни приходи на општина Босилово (во денари)

ДАНОЦИТЕ НА ИМОТ - ВАЖЕН СОПСТВЕН ОПШТИНСКИ ПРИХОД

Даноците на имот се еден од најважните сопствени извори на приходи на општината. Планираната структура за 2025 година на посебните видови на Даноци на имот е прикажана во продолжение.

Општина Босилово планира во периодот кој доаѓа да направи репроценка на вредноста на имотита на територијата на општината. Исто така општината редовно ги евидентира, следи и навремено извесува за обрските по даноците на имот и доколку е потребно презема мерки за обезбедување на своите побрувања. Ова е неопходно со цел прибирање на повеќе сопствени приходина општината, кои понатаму ќе се искористат за реализација на проекти за граѓаните.

Табела 4 Видови даноци на имот на општина

Видови на данок на имот	Износ	Учество на видови данок на имот во вкупните приходи од данок на имот во %
Данок на имот на физички и правни лица	2720000	39
Данок на наследство и подарок	700000	10
Данок на промет на недвижности и права	3500000	50
Камата за ненавременно плаќање на данок на имот	50000	1
Вкупно	6970000	100

Графикон 4. Структура на даноците на имот во вкупните приходи по основ данок на имот на општина Босилово по видови (во %)

НЕДАНОЧНИ ПРИХОДИ

Неданочните приходи кои планира да ги собере општината во 2025 година се прикажани во продолжение. Најголем износ на неданочни приходи треба да бидат обезбедени од Такси и надоместоци (со учество од 57%) во кои најзначаен дел зафаќа средствата од самофинансирачките активности во образованието и детската заштита (пример: средства за екскурзии, други помошни активности во образованието, средства од претшколска грижа и слично), потоа други неданочни приходи со учество од 35%, па приходи од глоби, судски и административни такси со учество од 8%.

Табела 5. Видови неданочни приходи (износ во денари и структура во %)

Вид на неданочни приходи	Износ	Учество во вкупните неданочни приходи %
Глоби, судски и административни такси	650000	8
Такси и надоместоци	4778000	57
Други владини услуги	10000	0
Дополнителни неданочни приходи	2959000	35
Вкупно	8397000	100

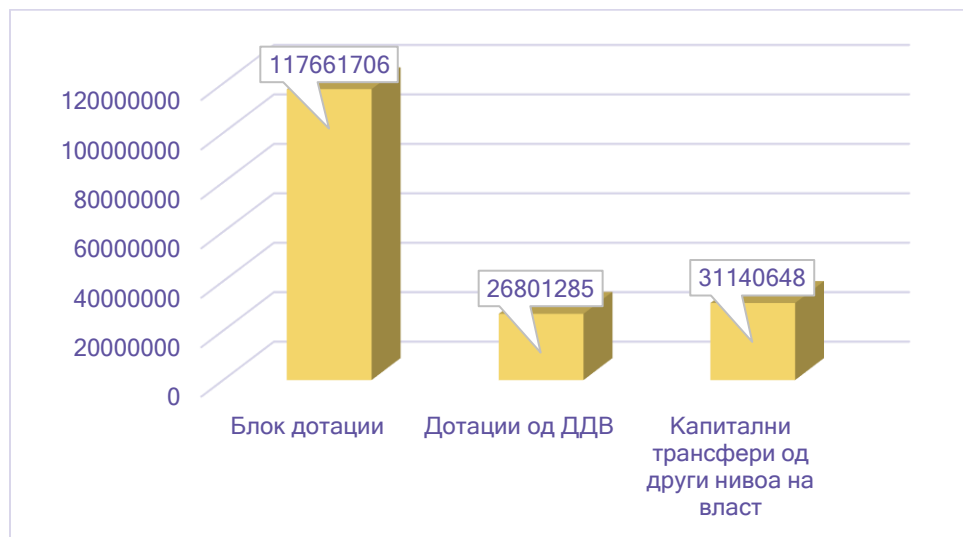
Графикон 5. Видови неданочни приходи (структура во %)

КОЈА Е УЛОГАТА НА ТРАНСФЕРИТЕ ОД ЦЕНТРАЛНАТА ВЛАСТ - ДОТАЦИИТЕ?

Вредноста на главните видови на трансфери од централната власт е прикажана во продолжение. Највисок износ на трансфери е планиран за Блок дотации во износ од 117.661.706 денари, додека пак, планираниот износ од трансферот од ДДВ изнесува 26.801.285 денари, а за капитални трансфери 31.140.648 денари.

Графикон 6. Видови на трансфери и донации (во денари)

Блок дотациите за пренесени надлежности од централната власт се најзначајниот износ на трансфери кој го добива општината и со кој во значаен дел се финансираат пренесените надлежности за **образование** и **социјална заштита**. Во продолжение е прикажана распределбата на овие Блок дотации по различни намени. **Најголем износ од блок дотациите** се однесуваат за основно образование и учествуваат во структурата со 93%, додека најнизок износ на блок дотации се забележуваат за детски градинки со учество од 7% во вкупните блок дотации.

Табела 6. Намена на блок дотациите на општина по одделни надлежности (износ во денари и структура во %)

Намена на блок дотацијата	Износ	Учество во вкупните трансфери од централна власт (во %)
Основно образование	109767000	93
Детски градинки	7894706	7
Вкупно	117661706	100

КАДЕ И КАКО СЕ ТРОШАТ ОПШТИНСКИТЕ ПАРИ?

Особено е важно каде и како се трошат локалните ресурси. Локалните расходи се директно поврзани со обезбедувањето на потребните добра и услуги на граѓаните – затоа нивната структура и начин на распределба е особено важно да бидат транспарентно преставени. Во продолжение се преставени **клучните расходи на општината за 2025 година**.

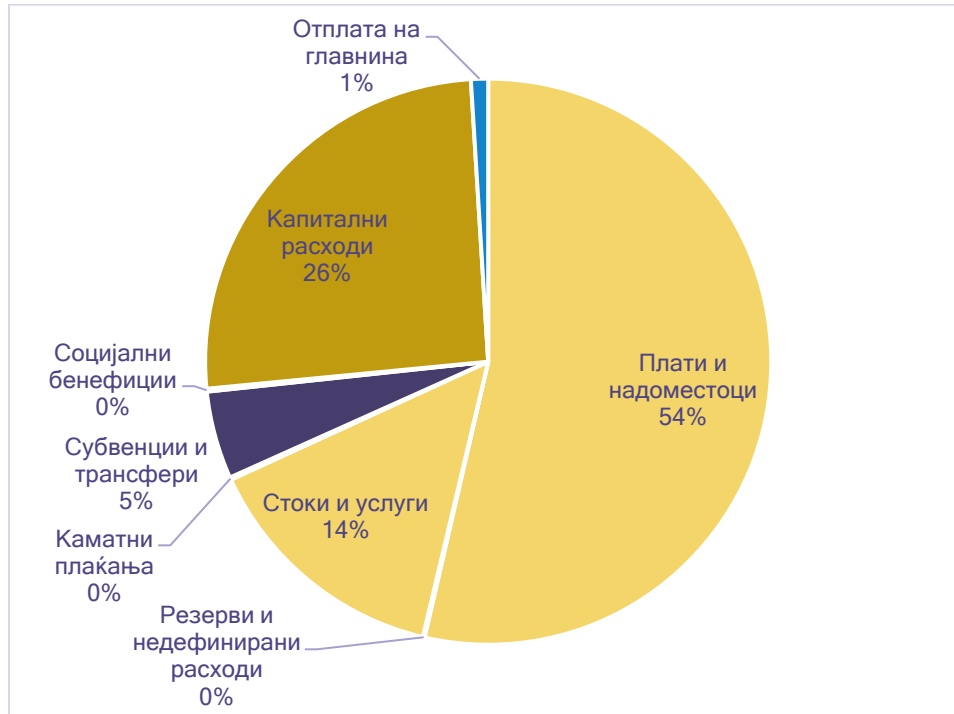
Во наредниот период најголем износ на расходи ќе се потрошат за плати и надоместоци во износ од 136.907.243,00 денари односно 53,61% од структурата на вкупните расходи, износот за плати и надоместоци се однесува на вкупниот буџет на општината (вработени во општината, вработени во основните училишта, детската градинка, членовите на советот), потоа за стоки и услуги се планира да се потроши 36.879.603,00 денари или 14,44%, потоа капитални расходи во износ од 65.243.205,00 денари или 25,55%, исто така се планира да се потроши за субвенции и трансфери износ од 12.818.474,00 денари или 5,02% па за отплата на главнина износ од 2.500.000,00 денари или 0,98%, додека износот за социјални бенефиции изнесува 420.000,00 денари или 0,16%, потоа за резерви и недефинирани расходи износ од 270.000,00 денари како и за каматни плаќања износ од 350.000,00 денари.

Во 2025 година капиталните расходи е предвидено да изнесуваат 65.243.205,00 денари односно да учествуваат со 25,55% во структурата на вкупниот буџет на општината, или 60.215.693,00 денари во основниот буџет на општина Босилово за 2025 година или тоа е 48% од вкупните расходи на општината во основниот буџет. Во таа насока се очекува да се реализираат капитални проекти како што се: изградба на улици и патишта на територијата на општина Босилово, изградба на водовод во населено место Дрвош и населено место Иловица, Изградба на фекална канализација во населено место Моноспитово (прва фаза), изградба на парно системи за греење во основните училишта во општината, уредување на паркови како и расходи за подготовка на проектна документација.

Табела 7. Расходи на општините по економска класификација

Расход на сметка	Износ	Структура
Плати и надоместоци	136907243	53,61
Резерви и недефинирани расходи	270000	0,11
Стоки и услуги	36879603	14,44
Каматни плаќања	350000	0,14
Субвенции и трансфери	12818474	5,02
Социјални бенефиции	420000	0,16
Капитални расходи	65243205	25,55
Отплата на главнина	2500000	0,98
Вкупно расходи	255388525	100

Графикон 7. Структура на расходи на општина Босилово по економска класификација (во %)

КОЛКУ ПЛАНИРА ДА ПОТРОШИ ОПШТИНАТА ЗА СЕКОЈА ОДДЕЛНА НАДЛЕЖНОСТ/ПРОГРАМА - УСЛУГА ЗА ГРАЃАНИТЕ ?

Во продолжение се претставени клучните планирани општински средства по секоја од надлежностите – услугите кои треба да ги добијат граѓаните.

Највисок износ на расходите од општинската сметка за издвојува за образование во износ од 116 ден.687.000,00 денари или 45,69% од вкупните расходи на општината, и за социјална заштита и заштита на деца износ од 10.682.706,00 денари или 4,18%. Исто така за комунални дејности предвидени се 73.957.093,00 денари или 28,96% од вкупните расходи, за општинската администрација се планирани 26.751.347,00 денари или 10,47%, потоа исто така се планирани расходи за совет на општина износ од 9.639.779,00 денари или 3,77%, за локален економски развој износ од 6.471.000,00 денари или 2,53%, за урбано планирање износ од 1.802.600,00 денари или 0,71% помали износи се планирани за спорт и рекреација, култура заштита на животна средина, родова еднаквост како и за противпожарна заштита.

Табела 8. Вкупни расходи на општина Босилово по одделни надлежности (во денари и структура во %)

Вкупни расходи на општините по одделни надлежности	Износ	Учество во вкупните расходи (во %)
А - Совет на општина	9639779	3,77
Д - Градоначалник	4138000	1,62
Е - Општинска администрација	26751347	10,47
Ф - Урбано планирање	1802600	0,71
Г - Локален економски развој	6471000	2,53
Ј - Комунални дејност	73957093	28,96
К - Култура	2289000	0,90
Л - Спорт и рекреација	1291000	0,51
М - Програми за развој	0	0,00
Н - Образование	116687000	45,69
Р - Заштита на животна средина	1450000	0,57
Т - Унапредување на здравствена заштита	0	0,00
В - Социјална заштита и заштита на деца	10682706	4,18
Њ - Противпожарна заштита	171000	0,07
Љ- Заштита и спасување	0	0,00
Џ - Родова еднаквост	58000	0,02
Вкупно	255388525	100

Расходите кои се одделуваат за **општинската администрација** се во износ од 26.751.347,00 денари, истите се наменети за комунални услуги, канцелариски материјали, тековно одржување,, трансфери, капитални трошоци (пр.купување на канцелариски мебел, опрема,машини, компјутерски софтвер и сл.).

Вкупните расходи кои се наменети за работата на **Градоначалникот** изнесуваат 4.138.000,00 денари и истите во себе вклучуваат (плати и надоместоци на градоначалникот, тековна резерва на градоначалник, трансфери, трошоци за населени места -месна самоуправа и др.

Во расходите за програмите по надлежност на **урбанизам и урбанистичко планирање** се планирани/издвоени 1.802.600,00 денари, во расходите за комунални дејности се извојува највисок износ од 73.957.093,00 денари кои што имаат за цел да ги поддржат најголемиот дел од капиталните пороекти на општината за 2025 година како што се изградба на улици и патишта на територијата на општина Босилово, изградба на водоводи, изградба на фекална канализација и др.

Табела 9. Расходи по програми по надлежност - Урбанизам/урбанистичко планирање (износ во денари и структура во %)

Урбанистичко планирање	Износ	Учество во вкупните расходи од оваа надлежност
Ф1 - Урбанистичко планирање	980000	54,3
Ф3 - Уредување на простор во рурални подрачја	410000	22,7
ФД - Капитални расходи за уредување на простор во рурални подрачја	413600	22,9
Вкупно	1803600	100

Расходите издвоени за **комунални услуги** во износ од 73.957.093,00 денари, имаат за цел да ги помогнат активностите како: изградба на локални улици и патишта, одржување на улици и патишта, изградба и одржување на одводни канали за атмосферска вода, изградба и одржување на јавна чистота, одржување и изградба на улично осветлување. Најголем дел од средствата во износ од 27.647.221,00 денари или 37,38% се планираат да се потрошаат за изградба на систем за одведување и прочистување на отпадни води односно изградба на фекална канализација, потоа износ од 21.229.872,00 денари или 28,71% се планира да се потрошаат за изградба на улици и патишта, потоа за одржување на улици и патишта износ од 5.050.000,00 денари или 6,83%, за одржување и изградба на јавно осветлување износ од 4.900.000,00 денари или 6,63%, се планира да се потроши и за јавната чистота износ од 5.700.000,00 денари или 7,71%, за изградба на системи за водоснабдување се планирани средства во износ од 4.720.000,00 денари или 6,38%, и помали износи се планирани за другите комунални дејности.

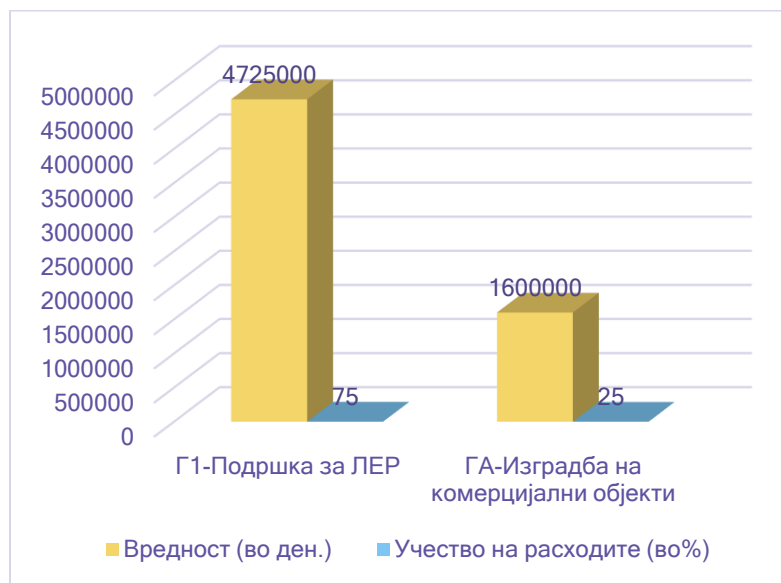
Табела 10. Расходи по програми по надлежност - Комунални дејности (износ во денари и структура во %)

Комунални услуги	Износ	Учество во вкупните расходи од оваа надлежност (во %)
J1-Снабдување со вода	310000	0,42
J2-Одведување и пречистување на отпадни води	1025000	1,39
J3-Јавно осветлување	4900000	6,63
J4-Јавна чистота	1425000	1,93
J6-Одржување и заштита на локалните патишта, улици и регулирање на режим на сообраќајот	5050000	6,83
J7-Одржување и користење на паркови и зеленило	120000	0,16
J8-Други комунални услуги	730000	0,99
JA-Изградба на јавно осветлување	100000	0,14
JD-Изградба и реконструкција на локални патишта и улици	21229872	28,71
JE-Изградба на простори за паркирање	100000	0,14

ЈФ-Изградба на сообраќајна сигнализација	100000	0,14
ЈГ-Изградба на системи за водоснабдување	4720000	6,38
ЈИ-Изградба на систем за одведување, прочистување на отпадни води	27647221	37,38
ЈК-Капитални расходи за јавна чистота	5700000	7,71
ЈМ-Капитални расходи за паркови и зеленило	700000	0,95
ЈН-Урбана опрема	100000	0,14
Вкупно	73957093	100,00

Во програмите за **локален економски развој** преовладуваат издатоци за изготвување на основни проекти, учество/кофинансисрање во развојни проекти и е планиран износ од 6.325.000,00 денари.

Графикон 8. Расходи по програми по надлежност – Локален економски развој (денари)

Во поглед на средствата кои се планираат за реализација на активности од **културата**, општината издвојува од сопствениот буџет 2.289.000,00 денари и истите може да се поделат на, активности поврзани со културни манифестации, организирање на настани од областа на културата, поддршка на здруженија на граѓани кои делуваат во областа на културата.

Расходите за **спорт и рекреација** во прв ред се наменети за набавка на возило за транспорт на потенцијалните спортисти во општините, издвојување средства за спортските клубови и финансиско потпомагање на талентирани спортисти и спортски

настани. Вкупните планиртани средств за овие активности изнесуваат 1.291.000,00 денари.

Во расходите за **образование** преовладуваат трошоците за плати и надоместоци кои се планира да изнесуваат 102.514.820.00 денари, а додека за стоки и услуги само 6.926.706,00 денари.

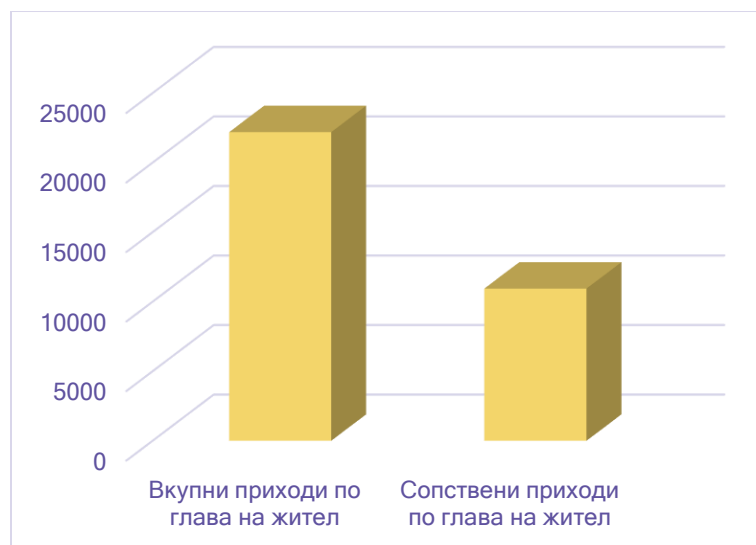
Од вкупните расходи за образование на општината кои изнесуваат 91.579.000 ден., општината од сопствениот буџет издвојува 1.310.000.

Расходите кои се одделуваат за **родовата еднаквост** се во износ од 58.000 денари. Општината презема и други родово сензитивни мерки (активности) кои се составен дел на други програми на делување на општина Босилово.

ПРИХОДИ И РАСХОДИ НА ОПШТИНАТА ПО ГЛАВА НА ЖИТЕЛ

Во 2025 година вкупните приходи по глава на жител во општина Босилово ќе изнесуваат 22.192 денари, што претставува пораст од 13,64% во однос на нивниот износ во 2024 година. Додека во 2025 година сопствените приходи по глава на жител во општина Босилово ќе изнесуваат 10.944 денари.

Графикон 9. Приходи на општина по глава на жител (во денари)

КАКО СЕ РЕАЛИЗИРА ОПШТИНСКИОТ БУЏЕТ?

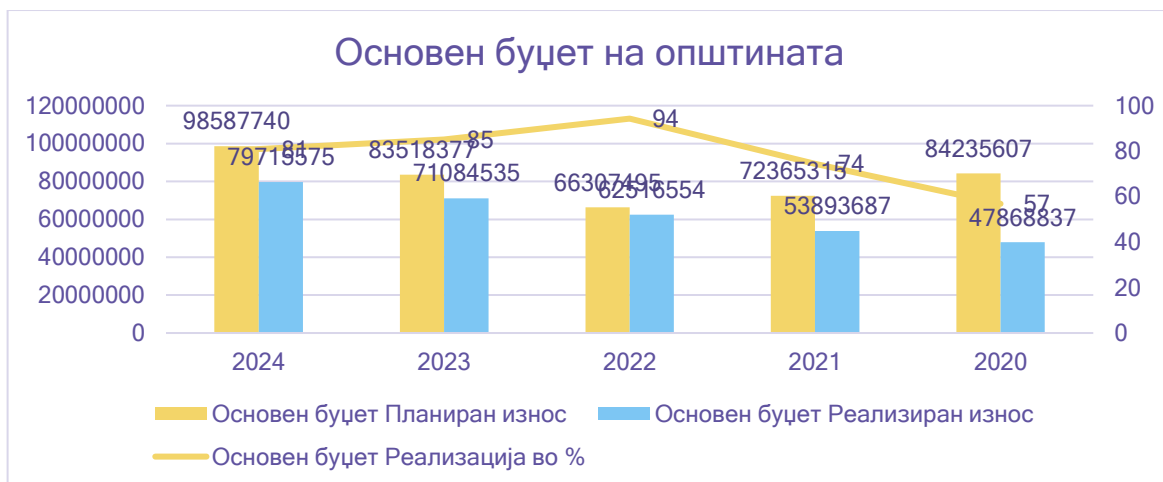
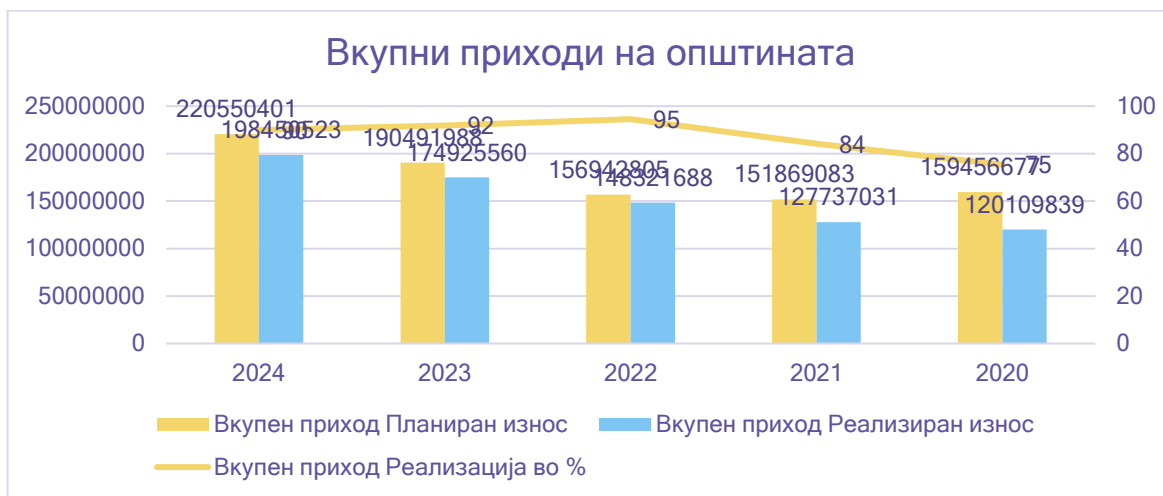
Реализацијата на **општинскиот буџет** е важен индикатор кој е поврзан со остварување на планираните приходи и расходи во изминатиот период. Исто така ја покажува **очекуваната реализација/трендот на реализација на општинските буџети**.

Во продолжение е прикажана реализацијата на **основниот (сопствениот) буџет** на општината и **вкупниот буџет на општината** и на страната на **приходите** и на страната на **расходите**.

Реализацијата на сопствените приходи во период 2020-2024 година забележува значаен нагорен тренд.

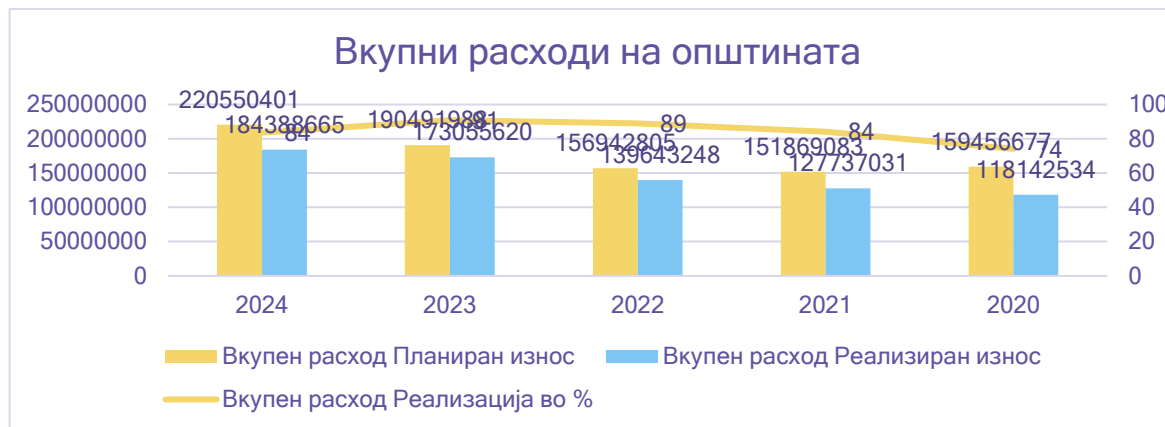
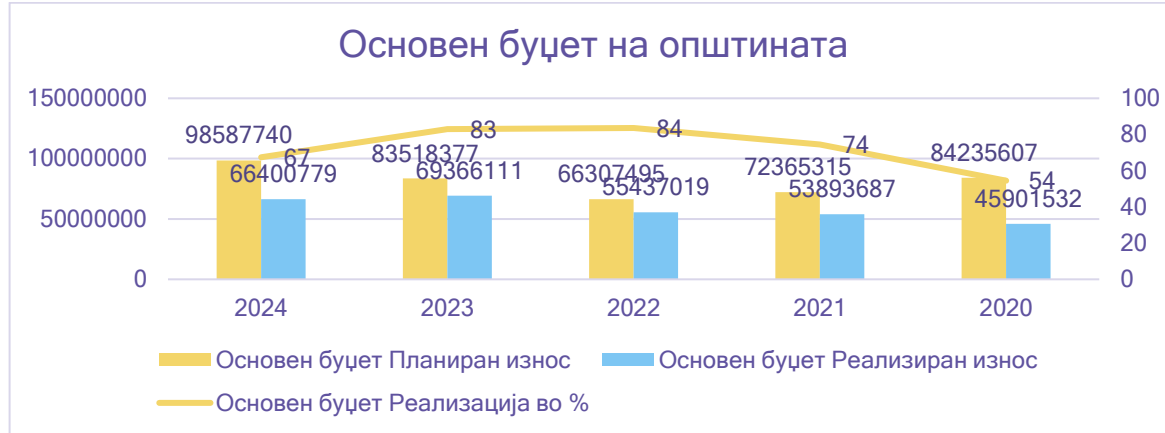
Вкупните приходи на општина Босилово во 2024 година изнесувале 79.715.575 денари. Реализацијата на вкупните приходи на општина Босилово бележи раст на процентот на реализација за 12 процентни поени во однос на 2023 година или раст на реализацијата од дури 27 процентни поени во однос на 2022 год.

Графикон 10. Планирани и реализирани вкупни приходи и приходи од основниот буџет за период 2020-2024 година (во денари и структура во %).

Реализацијата на **вкупните расходи на општина** Босилово во 2024 година изнесува 84 % што претставува намалување од 5 **процентни поени** во однос на 2023 година.

Графикон 11. Планирани и реализирани вкупни расходи и расходи од основниот буџет за период 2020-2024 година (во денари и структура во %)

КЛУЧНИ БУЏЕТСКИ ДОКУМЕНТИ - како можат граѓаните да ја следат реализацијата на општинскиот буџет ?

Кои се клучни буџетски документи?

- **Буџетскиот календар** ги дефинира роковите за планирање на општинскиот буџет, каде што се опфатени сите **активности** поврзани со подготвување на буџетот, извршување на буџетот низ финансиските извештаи или следење на извршувањето на буџетот од општинската администрација.
- **Буџетскиот циркулар** ги содржи инструкциите за изработка предлог-буџет од страна на буџетските корисници и го доставува Министерството за финансии.
- **Предлог-буџетот** е подготвен од страна на градоначалникот (општинската администрација) во кој се планираат годишните приходи и годишните расходи и кој треба да биде одобрен од страна на советот на општината.
- **Предлогот на планот на програмите за развој** ги содржи среднорочните проекции на одобрените средства по одделни буџетски програми и потпрограми, годините во кои тие ќе се реализираат и изворите на финансирање, односно буџетите.
- **Буџетот** е акт на локалната власт со кој се планираат годишните приходи и други приливи и се одобруваат годишните расходи и други одливи на државата или на општината.
- **Месечните извештаи** ги содржат податоците за вкупните тековно-оперативни и капиталните приходи и расходи за претходниот месец за коишто се однесува извештајниот период.
- **Кварталниот извештај K1** ги содржи податоците за вкупните тековно-оперативни и капиталните приходи и расходи за претходните три месеци за коишто се однесува извештајниот период, согласно со економската класификација на приходи и расходи по сметки и збирно.
- **Кварталниот извештај K2** ги содржи податоците за сите неподмирени обврски, како и за неподмирените обврски по видови и по ставки, со состојба на последниот ден од претходниот квартал.
- **Кварталниот извештај K3** ги содржи податоците за задолжување и информациите за промените на состојбата на секое задолжување во претходниот квартал, како и промените на состојбата на издадените гаранции и податоци за долгот на јавните претпријатија кои се основани од општините.
- **Полугодишниот извештај** ги содржи податоците за вкупните тековно-оперативни и за капиталните приходи и расходи за претходните шест месеци за коишто се однесува извештајниот период.
- **Годишниот извештај** ги содржи податоците за вкупните тековно-оперативни и капиталните приходи и расходи, за една година за кои се однесува извештајниот период.